

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΕΣ ΣΤΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ  
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Α.Π.Θ.**

Κ. Ξενίδου-Δέρβου, Α. Τόγια, Μ. Μπρούμα, Δ. Παπαδάκη  
*Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

**ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Περιγράφεται το πρόγραμμα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του προσωπικού και των χρηστών του Συστήματος Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ. στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ «Εκσυγχρονισμός του Συστήματος Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ.». Παρουσιάζονται αναλυτικά οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες, γίνεται αναφορά στα προβλήματα που παρουσιάστηκαν στις φάσεις του σχεδιασμού, της εκτέλεσης και της αξιολόγησης και τέλος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα του προγράμματος.

Στα πλαίσια της εκπαίδευσης των χρηστών πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια στη χρήση των ηλεκτρονικών πηγών του Α.Π.Θ., ενώ σχεδιάστηκαν και online εκπαιδευτικοί οδηγοί (tutorials) για τη χρήση του online καταλόγου, των βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων σε CD-ROM και του Internet.

**ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ**

**συνεχιζόμενη εκπαίδευση, επιμόρφωση προσωπικού, εκπαίδευση χρηστών, online εκπαιδευτικοί οδηγοί, ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες**

**STAFF AND USER TRAINING IN ACADEMIC LIBRARIES: THE CASE OF  
THE ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI, GREECE**

K. Xenidou-Dervou, A. Togia, M. Brouma, D. Papadaki  
*Aristotle University of Thessaloniki*

**ABSTRACT**

In this paper we present the staff and user training program of the Aristotle University of Thessaloniki (AUTH) Library System. The program took place within the framework of the Operational Project for Education & Initial Professional Training "Modernisation of the University Library System of AUTH". We present the specific educational activities, we refer to the problems faced during the planning, implementation and evaluation stages of the project as well as to the conclusions drawn.

The staff training project included a series of seminars, lectures and workshops on a wide variety of subjects, as well as a one-week visit of seven librarians to UK libraries and the organization of a symposium. The user training project provided seminars for the use of all electronic resources available in AUTH, as well as online tutorials for the use of the automated catalogue, the CD-ROM databases and the Internet.

**KEYWORDS**

**continuing education, staff development, staff training, user training, online tutorials, academic libraries**

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επιμόρφωση του προσωπικού, που αποτελεί μια πλευρά της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης (continuing education) έχει αναγνωριστεί από πολύ νωρίς ως μια βασική και απαραίτητη διαδικασία στο επάγγελμα της βιβλιοθηκονομίας. Στην πιο γενική του έννοια, ο όρος συνεχιζόμενη εκπαίδευση σημαίνει την εκπαίδευση που ακολουθεί το αρχικό πτυχίο βιβλιοθηκονομίας, συμβάλλει στη συνεχή απόκτηση γνώσεων, και παρέχεται είτε κατά τη διάρκεια της εργασίας, μέσα στη βιβλιοθήκη, είτε από εξωτερικούς φορείς, όπως μια βιβλιοθηκονομική ένωση ή μια σχολή βιβλιοθηκονομίας. Περιλαμβάνει επίσημα προγράμματα που οδηγούν σε κάποιου είδους τίτλο, καθώς επίσης και ανεπίσημα μαθήματα, σεμινάρια ή συνέδρια, στα οποία η συμμετοχή είναι περισσότερο εθελοντική (Jones, 1977). Σύμφωνα με την ALA η συνεχιζόμενη εκπαίδευση είναι μια μαθησιακή διαδικασία που βασίζεται σε και ανανεώνει προηγούμενες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και συμπεριφορές του ατόμου. Η Ένωση αναγνωρίζει τη διατήρηση των επαγγελματικών ικανοτήτων μέσω της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης ως ζωτικής σημασίας στοιχείο της επαγγελματικής ηθικής (Kigongo-Bukenya, 1999).

Η ανάγκη για συνεχιζόμενη εκπαίδευση, που αναγνωρίζεται τόσο από τους εργαζόμενους όσο και από τους εργοδότες, έχει επισημανθεί πολλές φορές στη διεθνή βιβλιογραφία. Ήδη από τη δεκαετία του '60 σε άρθρο με τίτλο «Ο ρόλος της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης στη τρέχουσα επαγγελματική εξέλιξη» αναφέρονται οι βασικοί στόχοι της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, στόχοι που ισχύουν και σήμερα. Αυτοί είναι:

- η συνεχής ενημέρωση και απόκτηση νέων επαγγελματικών γνώσεων
- η προσαρμογή στα νέα δεδομένα και τις νέες αντιλήψεις του επαγγέλματος
- η συνεχής μελέτη των βασικών αρχών του επαγγέλματος
- η προσωπική και όχι μόνο επαγγελματική ανάπτυξη του βιβλιοθηκονόμου (Houle, 1967)

Η ανάγκη αυτή θεωρείται πολύ πιο επιτακτική σήμερα λόγω των συνεχών αλλαγών που συντελούνται στο χώρο της βιβλιοθηκονομίας. Το προσωπικό των βιβλιοθηκών πρέπει να ανανεώνει συνεχώς τις γνώσεις και δεξιότητες του, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει τις αυξανόμενες και μεταβαλλόμενες ανάγκες των χρηστών, να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά νέες και πολυπλοκότερες τεχνολογίες και να προσαρμόζεται σ' ένα εργασιακό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από διαρκή μεταβολή (Anthony, 1999).

Από την άλλη πλευρά, εξίσου σημαντική και απαραίτητη θεωρείται και η εκπαίδευση των χρηστών. Από πολύ παλιά, οι βιβλιοθηκάριοι, ειδικά των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, δίνουν έμφαση όχι μόνο στην οργάνωση του υλικού αλλά και στην πρόσβαση και αποτελεσματική χρήση των συλλογών. Ξεκινώντας από αυτή την αφετηρία, οργανώνονται από τις βιβλιοθήκες προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών, που σκοπό έχουν να δώσουν στους χρήστες όλες εκείνες τις γνώσεις και δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση «να αναγνωρίσουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες, να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν και να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά την πληροφόρηση» (Sonntag & Ohr, 1996).

Αναγνωρίζοντας την αλήθεια των παραπάνω, το Α.Π.Θ. αφιέρωσε ένα πακέτο εργασίας του ΕΠΕΑΕΚ «Εκσυγχρονισμός του Συστήματος Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ.» στην εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού και των χρηστών των βιβλιοθηκών. Τη μελέτη, οργάνωση και υλοποίηση του πακέτου εργασίας ανέλαβε μια ομάδα τεσσάρων βιβλιοθηκονόμων υπό την εποπτεία ενός μέλους ΔΕΠ της επιτροπής εποπτείας του προγράμματος.

## Α. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, ένα από τα μεγαλύτερα και αρχαιότερα ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας, εκτός από την Κεντρική Βιβλιοθήκη έχει και ένα μεγάλο αριθμό περιφερειακών βιβλιοθηκών όπου απασχολείται ένας ακόμη μεγαλύτερος αριθμός προσωπικού (περίπου 100 άτομα). Το προσωπικό αυτό κάθε άλλο παρά ομοιογενές είναι όσον αφορά την εκπαίδευση του στη βιβλιοθηκονομία αλλά και τις δεξιότητες του στην χρήση των νέων τεχνολογιών.

Η εκπαίδευση του προσωπικού διήρκεσε από το Φθινόπωρο του 1997 μέχρι την Άνοιξη του 2000. Είναι γενικώς παραδεκτό ότι η εκπαίδευση έχει μεγαλύτερη επίδραση και

είναι πιο πετυχημένη όταν προσφέρει γνώσεις που αφορούν την καθημερινή δουλειά των εργαζομένων και μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα από αυτούς. Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη το γεγονός ότι ο κυριότερος στόχος του προγράμματος «Εκσυγχρονισμός του Συστήματος Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ.» ήταν ο αυτοματισμός των βιβλιοθηκών και η αναδρομική καταλογογράφηση των συλλογών τους, το βάρος αρχικά δόθηκε στην αναβάθμιση των γνώσεων έτσι ώστε να μπορέσουν όλες οι βιβλιοθήκες του Α.Π.Θ. να κάνουν χρήση του προγράμματος αυτοματοποίησης και να αναπτύξουν μία κοινή βάση βιβλιογραφικών δεδομένων. Ο δεύτερος στόχος της εκπαίδευσης του προσωπικού ήταν η ενημέρωση του πάνω στις σύγχρονες βιβλιοθηκονομικές πρακτικές και η επιμόρφωση του σε γενικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας βιβλιοθηκών, έτσι ώστε σταδιακά να δημιουργηθεί μια κοινή αντίληψη για την οργάνωση και προσφορά υπηρεσιών από τις βιβλιοθήκες του Α.Π.Θ..

Επίσης έγινε σοβαρή προσπάθεια να ληφθούν υπόψη οι εκπαιδευτικές ανάγκες που οι ίδιοι οι εργαζόμενοι έθεταν ως προτεραιότητα. Αυτό έγινε με ερωτηματολόγια που μοιράστηκαν στους συναδέλφους. Η ανταπόκριση ήταν ιδιαίτερα μεγάλη. Επιστράφηκαν 93 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια και με βάση τις απαντήσεις καθορίστηκαν τα σεμινάρια του πρώτου κύκλου της εκπαίδευσης και έγινε η ομαδοποίηση των συμμετεχόντων σε τμήματα.

Η εκπαίδευση περιελάμβανε:

- σεμινάρια, διαλέξεις και workshops από έλληνες και ξένους βιβλιοθηκονόμους σε μια μεγάλη ποικιλία αντικειμένων και θεμάτων
- συμμετοχή βιβλιοθηκονόμων στο σεμινάριο ψηφιακών βιβλιοθηκών TICER της Πάτρας
- διοργάνωση σεμιναρίου TICER στη Θεσσαλονίκη (ένα χρόνο αργότερα)
- επίσκεψη βιβλιοθηκονόμων σε βιβλιοθήκες της Μ. Βρετανίας
- διοργάνωση συμποσίου με έλληνες και ξένους ομιλητές και θέμα «Υφαίνοντας νέους ιστούς: συνεργασία για επιβίωση στη νέα χιλιετία».

Ένα σοβαρό πρόβλημα που προέκυψε κατά τη φάση του σχεδιασμού ήταν η εξασφάλιση του κατάλληλου χώρου. Υπήρχε ανάγκη για ένα χώρο με 20 PCs έτσι ώστε να γίνεται και πρακτική άσκηση σε όσα διδάσκονταν από τους εκπαιδευτές. Είναι εκπληκτικό το πόσο δύσκολο είναι να εξασφαλίσεις ένα τέτοιο χώρο όταν τον χρειάζεσαι για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Τελικά αρχικά χρησιμοποιήθηκε μια αίθουσα του Τμήματος Χημείας και στη συνέχεια η ειδική αίθουσα που διαμορφώθηκε στο υπόγειο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης. Η αίθουσα αυτή που έχει εξοπλιστεί με 21 PCs συνδεδεμένα στο δίκτυο, διαθέτει τα απαραίτητα εποπτικά μέσα διδασκαλίας (επιδιασκόπιο, προβολέα datashow και printer δικτύου) και είναι από την άνοιξη του 1997 στη διάθεση του προσωπικού των βιβλιοθηκών για τις ανάγκες της εκπαίδευσης τους ή της εκπαίδευσης των χρηστών.

### A.1 Τα σεμινάρια

Κατά τη διάρκεια του πρώτου κύκλου, η εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε από βιβλιοθηκονόμους του Α.Π.Θ.. Πρέπει να σημειωθεί ότι το σύστημα βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ. διαθέτει έναν αριθμό συναδέλφων με αυξημένες γνώσεις και μεγάλη εμπειρία σε θέματα αυτοματισμού βιβλιοθηκονομικών λειτουργιών, αρκετοί από τους οποίους μάλιστα έχουν και πολυετή διδακτική εμπειρία, αφού διδάσκουν στο Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

Πραγματοποιήθηκαν τα εξής σεμινάρια:

- Βασικές γνώσεις Η/Υ και online καταλόγου
- Καταλογογράφηση-Ταξινόμηση-MARC
- Πτολεμαίος III: δανεισμός και παρακολούθηση περιοδικών εκδόσεων

Μετά την ολοκλήρωση του 1<sup>ου</sup> κύκλου σεμιναρίων ξεκίνησε ένας 2<sup>ος</sup> κύκλος με στόχο την επιμόρφωση του προσωπικού σε μια σειρά θεμάτων που είχαν άμεση ή έμμεση σχέση με την καθημερινή τους εργασία. Αυτή την φορά στραφήκαμε για εκπαιδευτές σε άλλα ελληνικά πανεπιστήμια όπως το Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πατρών και Μακεδονίας, αλλά και στο εξωτερικό. Και πάλι είμαστε τυχεροί γιατί το Α.Π.Θ. έχει ένα πρόγραμμα συνεργασίας με το Πολιτειακό Πανεπιστήμιο του Kent (Kent State University) στο Ohio των

ΗΠΑ. Μια σειρά από πολύ αξιόλογους συναδέλφους δέχθηκαν την πρόσκληση μας και ήρθαν στην Θεσσαλονίκη για να πραγματοποιήσουν σεμινάρια πάνω σε μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων.

Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν τα εξής σεμινάρια:

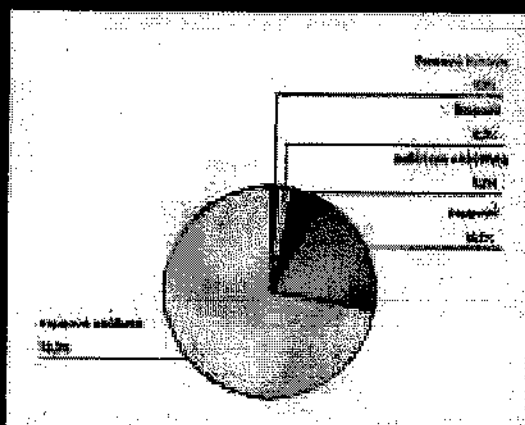
- Οργάνωση αρχείων, N. Birk, Kent State University
- Βιβλιογραφική εκπαίδευση, S. Weaver, Kent State University
- Έλεγχος καθιερωμένων όρων, J. Sommers, Kent State University
- Αναζήτηση πληροφοριών: αρχές & μέθοδοι, R. Hartley & M. Γαρουφάλλου, Manchester Metropolitan University
- Συνεργασία και επικοινωνία στο χώρο εργασίας, L. Wood, Lawraine Wood, Associates, UK
- Υπηρεσίες πληροφόρησης, C. Radcliff, Kent State University
- Τεχνικές υπηρεσίες βιβλιοθηκών, J. Gatten, Kent State University
- Αξιολόγηση της ποιότητας παροχής υπηρεσιών στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, Προσωπικό Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Πατρών
- Πολιτική διαχείρισης συλλογής: μέθοδος Conspectus, Προσωπικό Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Πατρών
- Γκρίζα βιβλιογραφία, ψηφιακές βιβλιοθήκες, Προσωπικό Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Κρήτης
- Οργάνωση διαδανεισμού στις ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, Προσωπικό Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Πατρών

Τέλος, η εκπαίδευση με τη μορφή σεμιναρίων ολοκληρώθηκε με τρία σεμινάρια, που προσφέρθηκαν από το Κέντρο Υποστήριξης Τεχνολογιών Πληροφορικής του Α.Π.Θ. και τα οποία αφορούσαν τα Microsoft Excel, Microsoft Access και τις Δικτυακές Υπηρεσίες (ftp, mail, www, news).

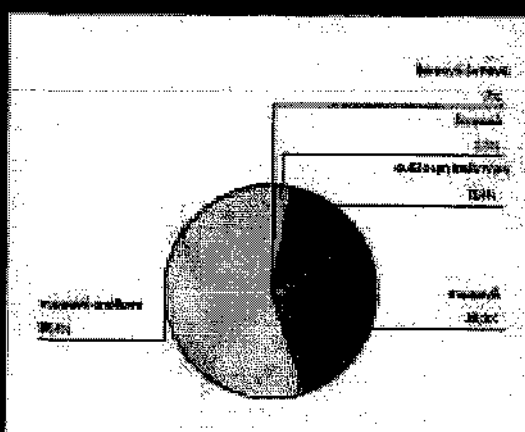
Όλοι οι εκπαιδευτές ετοίμασαν σημειώσεις, οι οποίες στη συνέχεια αναπαράχθηκαν και διανεμήθηκαν στους συμμετέχοντες, ώστε να μπορούν να ανατρέχουν για βοήθεια στο μέλλον. Επίσης, σε όλες τις βιβλιοθήκες μοιράστηκε ένα αντίγραφο των Αγγλο-αμερικανικών Κανόνων Καταλογογράφησης, το οποίο, σε συνδυασμό με τα online εργαλεία καταλογογράφησης που είναι διαθέσιμα μέσω δικτύου, πιστεύουμε ότι αποτελεί χρήσιμο βοήθημα για τους καταλογογράφους.

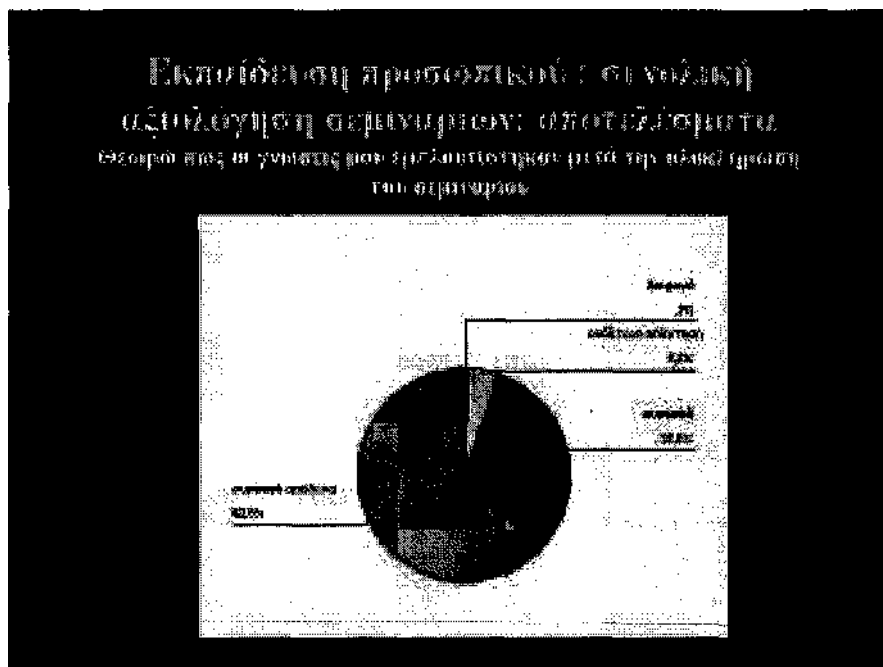
Μετά την ολοκλήρωση κάθε σεμιναρίου δίνονταν στους συμμετέχοντες βεβαιώσεις παρακολούθησης. Επίσης μοιράζονταν ερωτηματολόγιο αξιολόγησης, με το οποίο ζητούνταν η γνώμη τους για τα σεμινάρια που παρακολούθησαν. Οι ερωτήσεις αφορούσαν θέματα όπως η θεματική κάλυψη των σεμιναρίων, ο χώρος διεξαγωγής, η διάρκεια τους, ο εξοπλισμός του χρησιμοποιήθηκε, το υλικό (σημειώσεις, εγχειρίδιο κλπ.) που διανεμήθηκε και η ποιότητα διδασκαλίας. Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων μας έδωσε μια γενική εικόνα για την απήχηση που είχαν τα σεμινάρια στο προσωπικό των βιβλιοθηκών, καθώς και για προβλήματα, παραλείψεις και αδυναμίες που εντοπίστηκαν από τους συναδέλφους. Οι απόψεις των συμμετεχόντων ήταν ιδιαίτερα θετικές και φάνηκαν ικανοποιημένοι από την παρεχόμενη εκπαίδευση. Ωστόσο εντοπίστηκαν και κάποια προβλήματα που είχαν σχέση με τις συνθήκες διεξαγωγής και συγκεκριμένα με το χώρο (ενόχλησε το γεγονός ότι η αίθουσα ήταν υπόγεια και διέθετε ελλιπή φωτισμό και εξαερισμό) και τον εξοπλισμό (σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχαν προβλήματα στην ταχύτητα του δικτύου).

Εκπαίδευση προσωπικού : συνολική  
αξιολόγηση σεμιναρίων: αποτυπώματα  
Οι καθγητές είχαν μεταδοτικότητα



Εκπαίδευση προσωπικού : συνολική  
αξιολόγηση σεμιναρίων: αποτυπώματα  
Το συνάγει καλά και προχωράει πιο γρήγορα





## Β. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΡΗΣΤΩΝ

Η εκπαίδευση των χρηστών μας προβληματίσε πολύ. Τι κάνει κανείς σε ένα πανεπιστήμιο του μεγέθους του Αριστοτελείου; Το πιο σωστό θα ήταν την εκπαίδευση των χρηστών να την αναλάβει κάθε περιφερειακή βιβλιοθήκη για τους δικούς της χρήστες. Αλλά οι συνάδελφοι ήταν ήδη πολύ επιφορτισμένοι με τα καθημερινά τους καθήκοντα και την αναδρομική καταλογογράφηση. Τελικά αποφασίστηκε η εκπαίδευση να οργανωθεί κεντρικά και να περιοριστεί αφενός στην ενημέρωση των χρηστών για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και αφετέρου στην εκπαίδευση τους στις διαθέσιμες ηλεκτρονικές πηγές.

Για την επίτευξη των παραπάνω αποφασίσαμε κινηθούμε στους εξής άξονες:

- δημιουργία πλούσιου πληροφοριακού υλικού σε έντυπη μορφή
- σχεδιασμό online εκπαιδευτικών οδηγιών
- και παράλληλα διοργάνωση κάποιων σεμιναρίων στη Κ. Βιβλιοθήκη

### Β.1 Πληροφοριακό υλικό σε έντυπη μορφή

Σχεδιάστηκαν εκπαιδευτικοί οδηγοί με αναλυτικές οδηγίες για τη χρήση του online καταλόγου και των βάσεων δεδομένων σε CD-ROM. Κυκλοφόρησαν σε έντυπη μορφή ενώ παράλληλα υπάρχουν σε μορφή αρχείων Word στην ιστοσελίδα της Κ. Βιβλιοθήκης, απ' όπου είναι δυνατή η εκτύπωση τους από κάθε ενδιαφερόμενο.

### Β.2 Online εκπαιδευτικοί οδηγοί

Όσον αφορά τους online εκπαιδευτικούς οδηγούς, θεωρήσαμε σημαντικό πλεονέκτημα το γεγονός ότι η ζωή τους θα ήταν μεγαλύτερη από τη διάρκεια χρηματοδότησης του έργου. Επιπλέον, τα πλεονεκτήματα του εκπαιδευτικού υλικού σε ηλεκτρονική μορφή, όπως καταγράφονται και στη βιβλιογραφία, μπορούν να συνοψιστούν στα εξής (Μορελέλη-Κακούρη, 1998):

- Προσφέρεται εκπαίδευση στη χρήση της βιβλιοθήκης όλες τις ώρες που αυτή είναι ανοιχτή, καθόλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους
- Ο χρήστης είναι ελεύθερος να επιλέξει το θέμα που τον ενδιαφέρει και να ενημερωθεί με το δικό του ρυθμό, ανάλογα με τις δυνατότητες του, τα ενδιαφέροντα του και τις ανάγκες του και να επαναλάβει στάδια που θεωρεί πως δεν τα κατέχει επαρκώς
- Αποτελεί έναν ευκολότερο και πλέον προσβάσιμο τρόπο ενημέρωσης για άτομα που επιθυμούν να εργάζονται μόνα ή διστάζουν να απευθυνθούν στους βιβλιοθηκάρχους

- Απελευθερώνει τους βιβλιοθηκάριους από ερωτήσεις ρουτίνας
- Εξοικειώνει τους χρήστες με τη σύγχρονη τεχνολογία
- Δίνει τη δυνατότητα στις βιβλιοθήκες να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες και προκλήσεις της νέας τεχνολογίας

Τα συγκεκριμένα tutorials θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν:

- από τους βιβλιοθηκονόμους άμεσα για τα σεμινάρια που θα γίνονταν στην Κ.

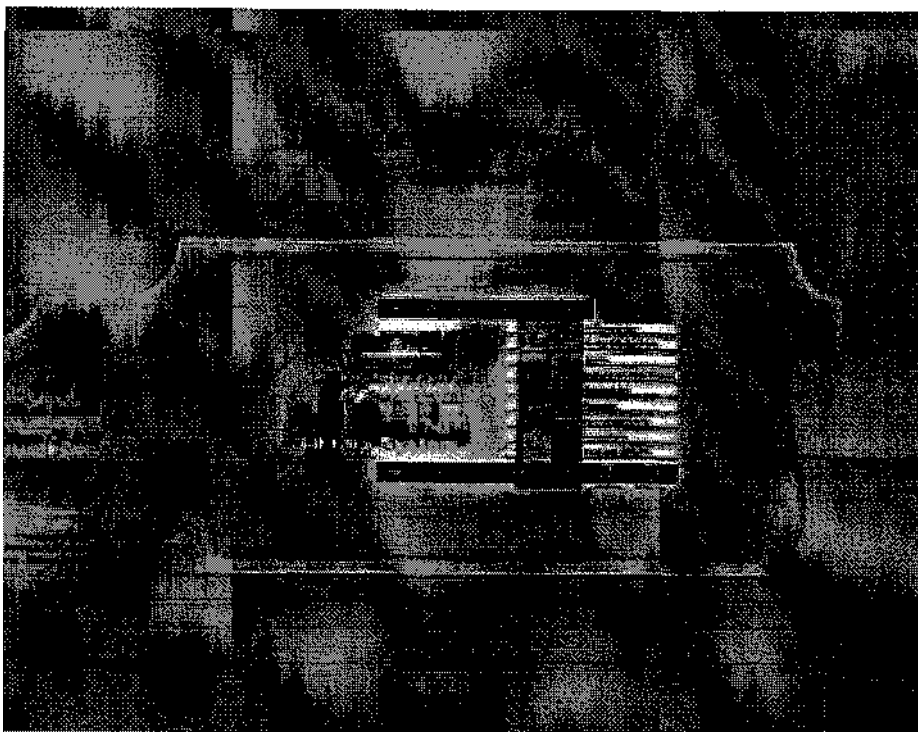
Βιβλιοθήκη αλλά και μακροπρόθεσμα, ως βάση για την εκπαίδευση των χρηστών στις περιφερειακές βιβλιοθήκες

- από τους τελικούς χρήστες κάθε φορά που αυτοί χρειάζονταν βοήθεια ή οδηγίες, αφού θα ήταν διαθέσιμα μέσω της ιστοσελίδας της Κ. Βιβλιοθήκης

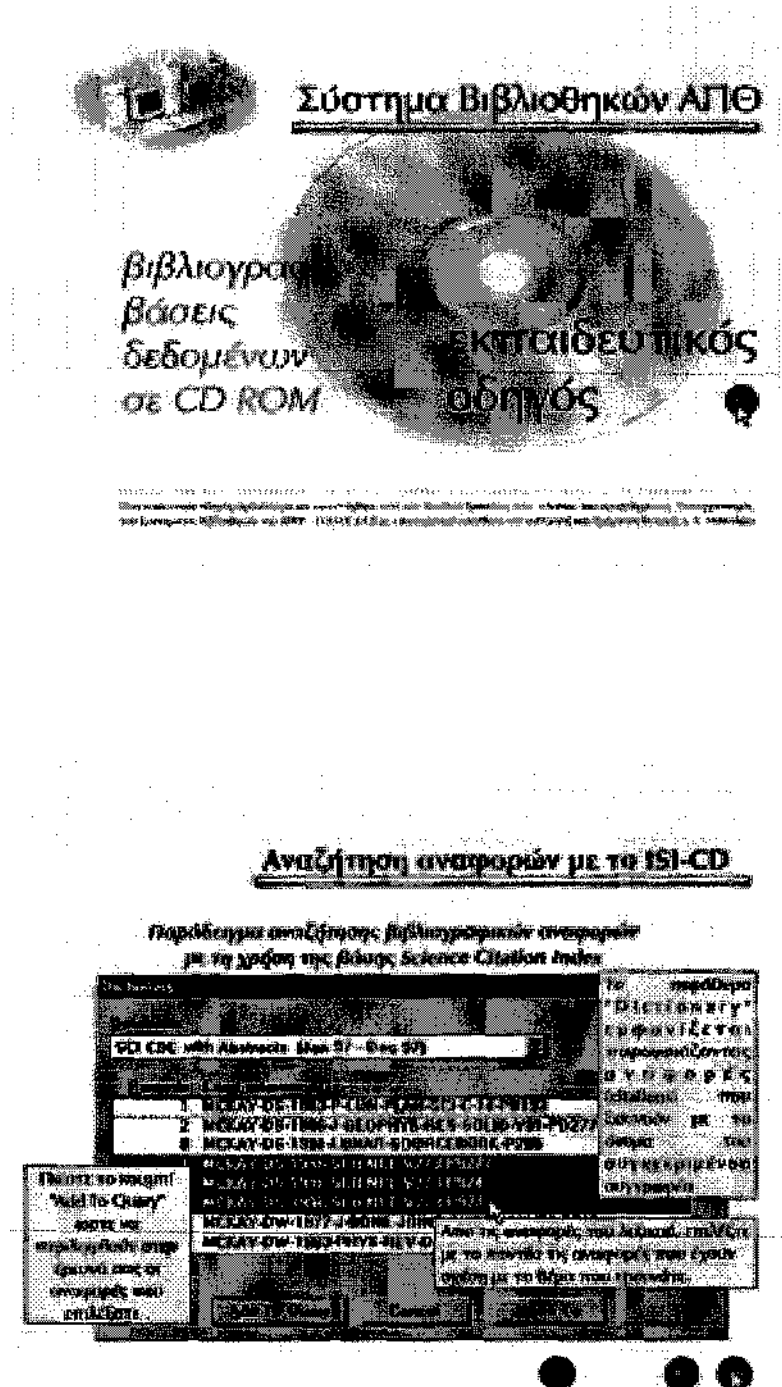
Τελικά σχεδιάστηκαν τέσσερις εκπαιδευτικοί οδηγοί:

- Ένας για τη χρήση της βιβλιοθήκης και τον εντοπισμό υλικού γενικά (Πυθία)
- Ένας για τη χρήση του online καταλόγου
- Ένας για την αναζήτηση υλικού στις βάσεις δεδομένων σε CD-ROM και
- Ένας για την αναζήτηση πληροφοριών στο Internet

#### Κεντρικό μενού

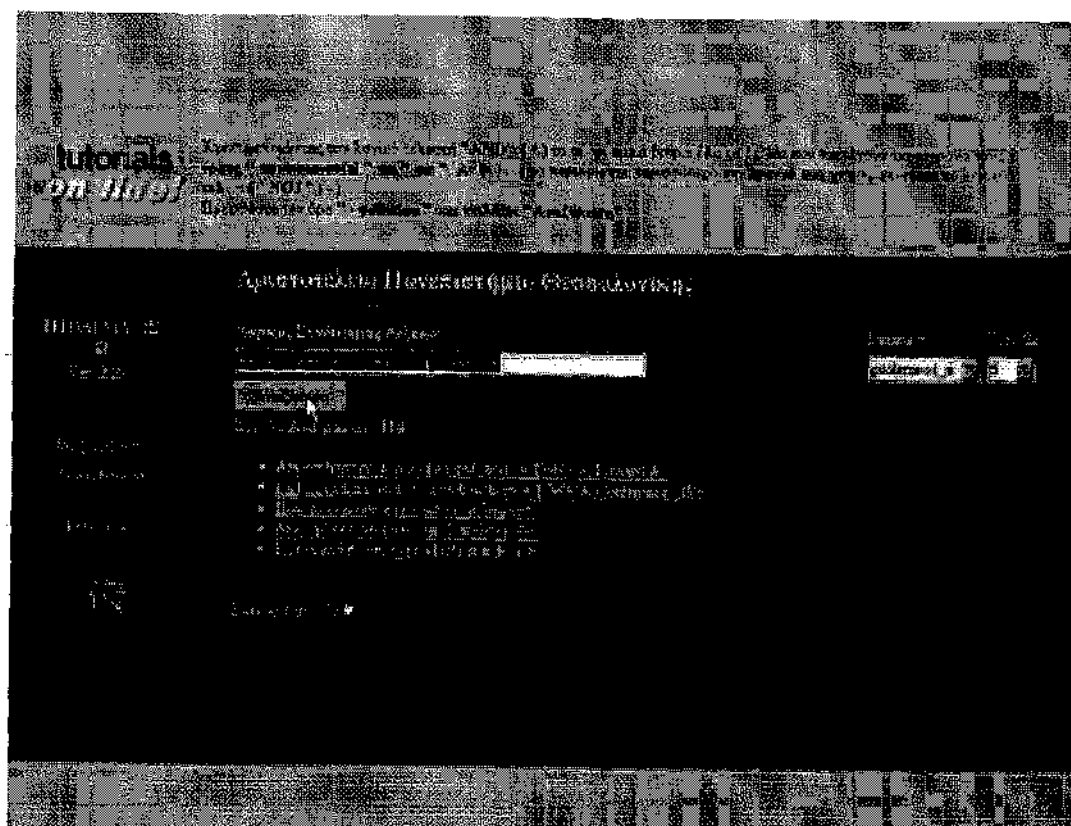
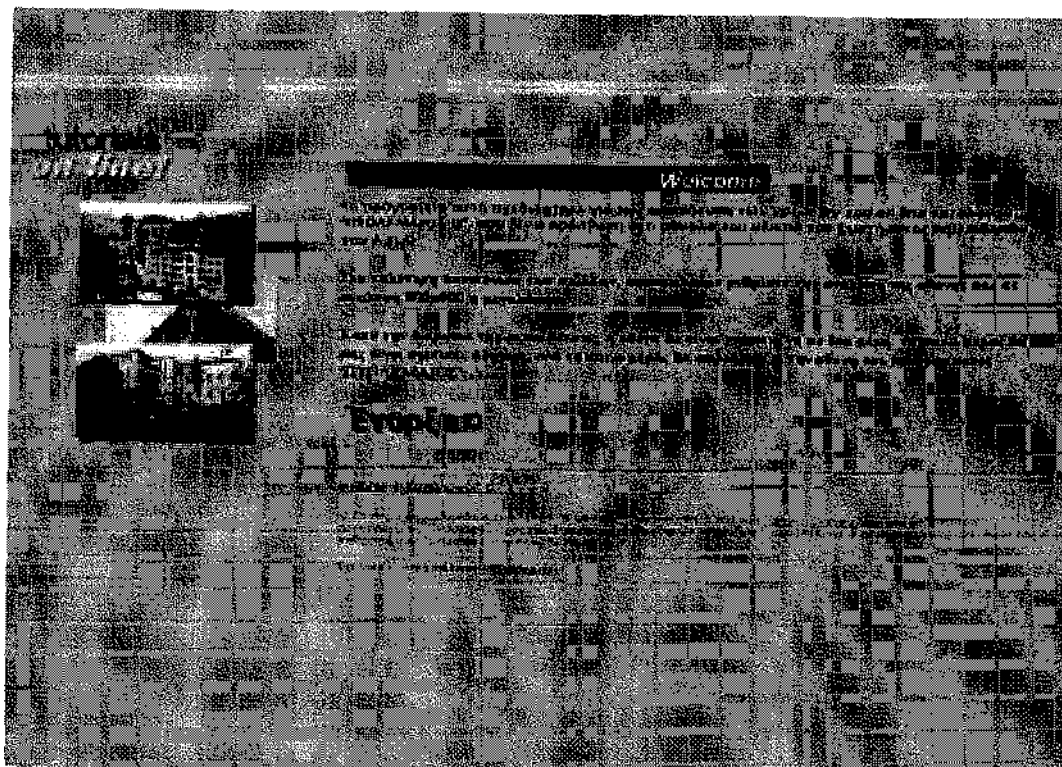


Οι επόμενες δύο θόνοις είναι παραδείγματα από τον online εκπαιδευτικό οδηγό για τη χρήση των βάσεων δεδομένων σε CD-ROM

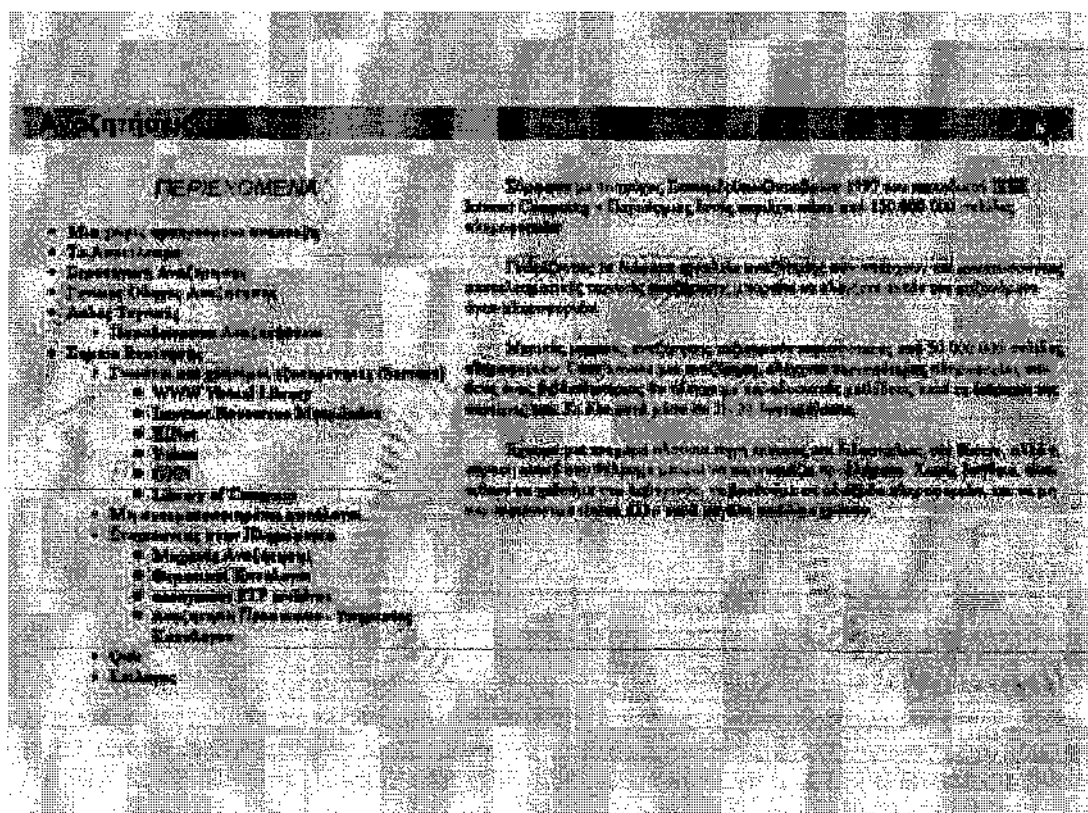
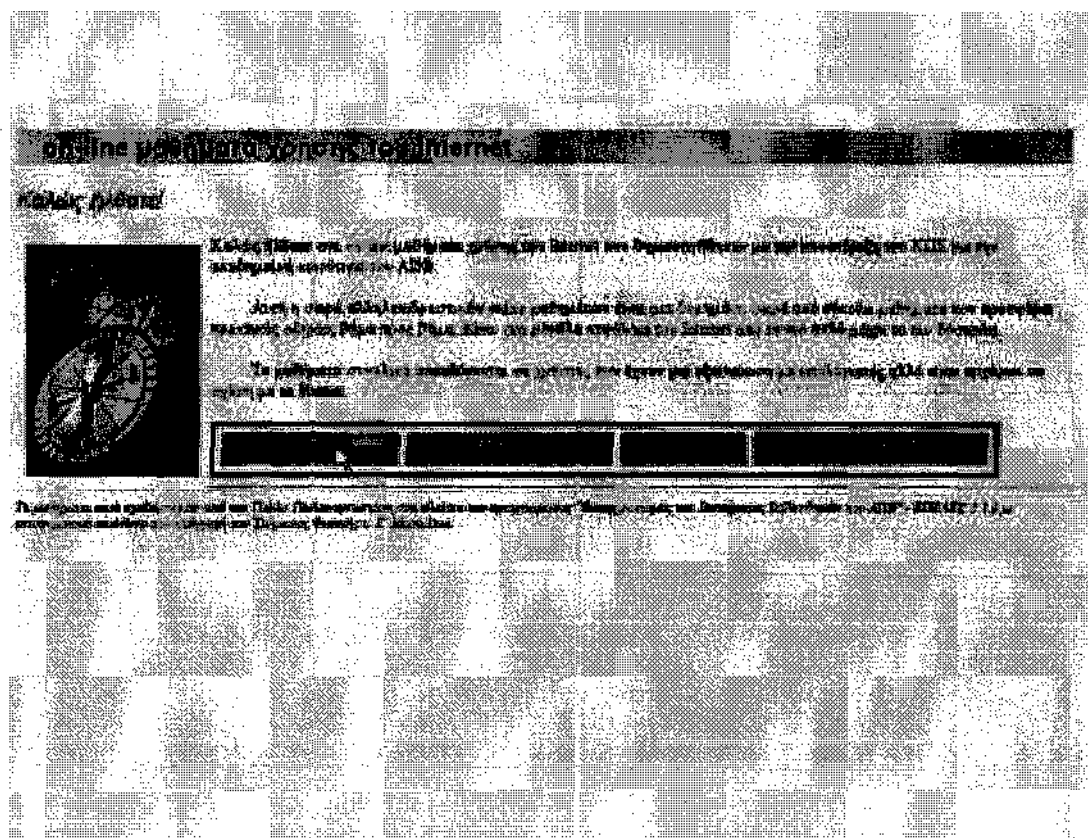




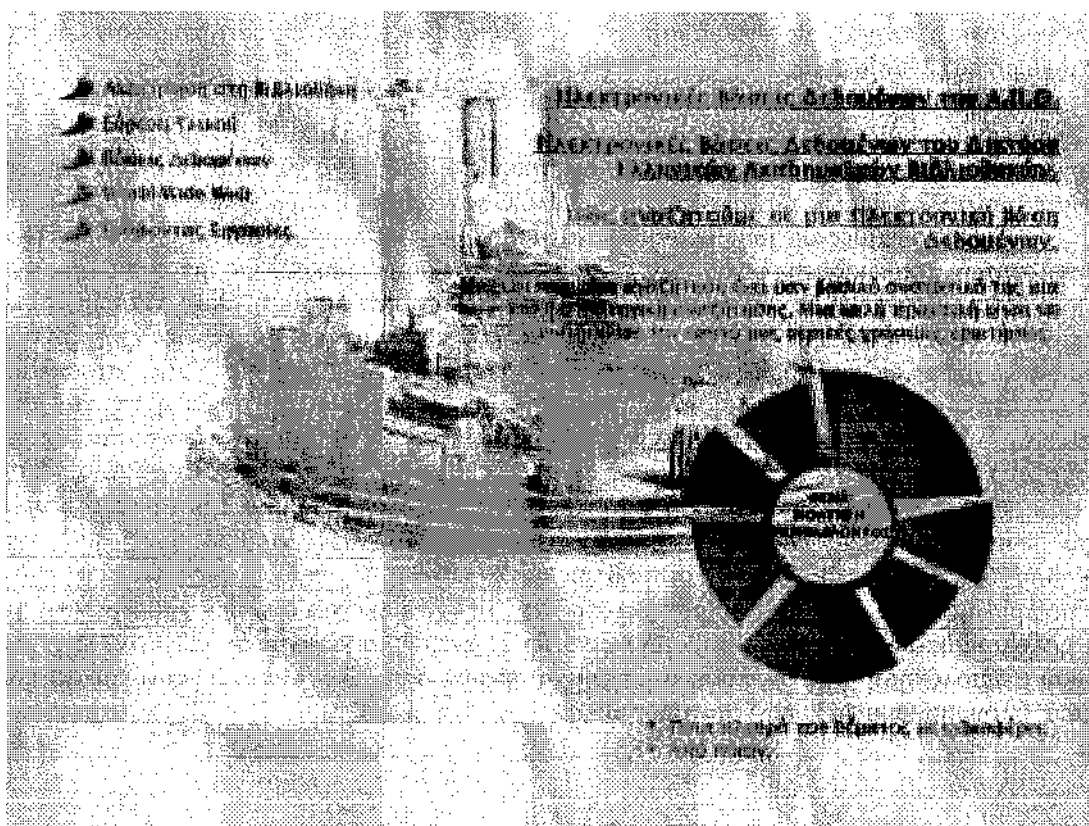
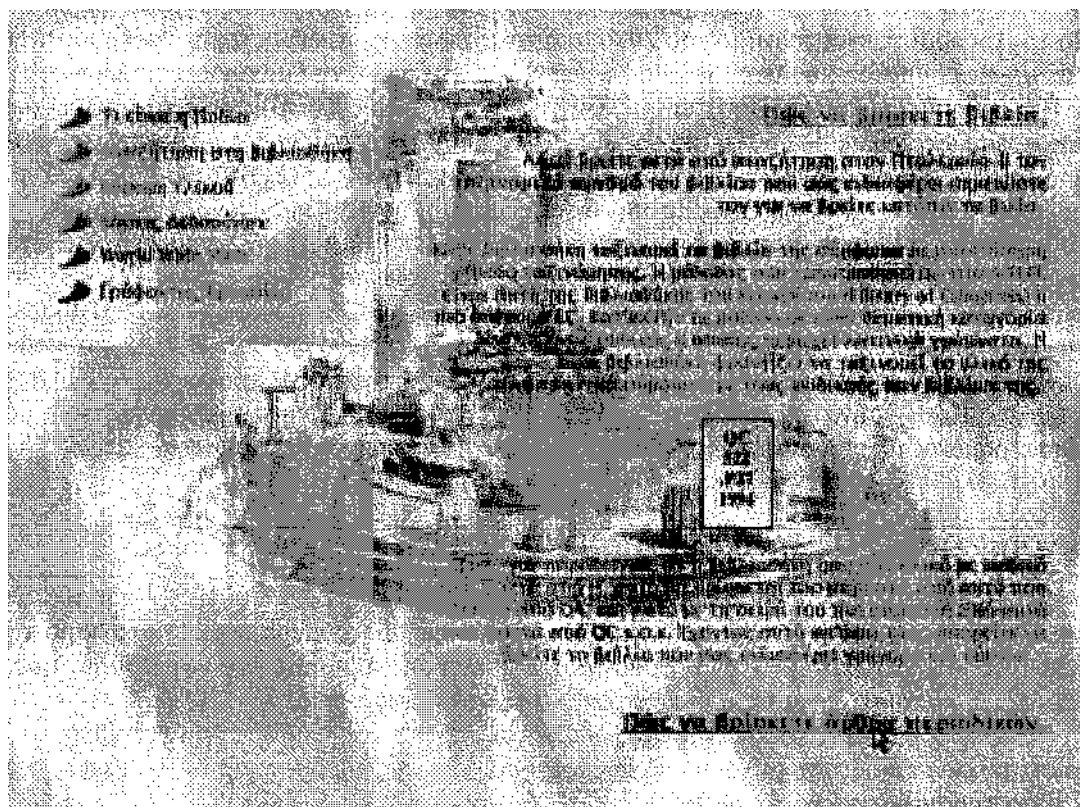
Οι επόμενες δύο οθόνες είναι ενδεικτικές του online εκπαιδευτικού οδηγού για την χρήση του online καταλόγου:



Οι επόμενες δύο οθόνες είναι παράδειγμα από τον οδηγό για την αναζήτηση πληροφοριών στο Internet:



Οι δύο τελευταίες οθόνες είναι από τον οδηγό για τη χρήση της βιβλιοθήκης και τον εντοπισμό υλικού γενικά (ΠΥΘΙΑ):



### B.3 Εκπαιδευτικά σεμινάρια

Τα εκπαιδευτικά σεμινάρια αφορούσαν τη χρήση των ηλεκτρονικών πηγών που είναι διαθέσιμες στο Α.Π.Θ., περιελάμβαναν παρουσίαση των πηγών αυτών αλλά και πρακτική εξάσκηση των συμμετεχόντων, ήταν διάρκειας 2 ωρών και πραγματοποιήθηκαν από το Νοέμβριο μέχρι το Μάιο του 2000 από τρεις ειδικά εκπαιδευμένες συναδέλφους. Τα σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν σε ομάδες των 15-20 ατόμων στην αίθουσα σεμιναρίων της Κ. Βιβλιοθήκης. Η ενημέρωση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας έγινε μέσω των περιφερειακών βιβλιοθηκών, μέσω της Κ. Βιβλιοθήκης (αναρτήθηκαν ανακοινώσεις) και μέσω Web. Επίσης, στη φάση του σχεδιασμού, στάλθηκαν επιστολές στα μέλη ΔΕΠ με τις οποίες ανακοινώνονταν η επικείμενη εκπαίδευση χρηστών και τους ζητούσαμε να ενημερώσουν σχετικά φοιτητές, μεταπτυχιακούς και υποψήφιους διδάκτορες. Συνολικά έγιναν 36 σεμινάρια, τα οποία παρακολούθησαν 300 άτομα. (ελάχιστα μέλη ΔΕΠ, κάποιοι υποψήφιοι διδάκτορες, αρκετοί μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτητές απ' όλα τα Τμήματα του Α.Π.Θ.). Έγινε προσπάθεια να χωριστούν οι ηλεκτρονικές πηγές ανά γνωστικό αντικείμενο, προκειμένου να διευκολυνθούν οι συμμετέχοντες και να προκύψουν ομοιογενή τμήματα. Κάθε μήνα προσφέρονταν κατά μέσο όρο 10 σεμινάρια, στα οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούσαν να δηλώσουν συμμετοχή ηλεκτρονικά, μέσω της σελίδας Web της Κ. Βιβλιοθήκης.

### ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Βλέποντας πλέον τα πράγματα από κάποια απόσταση και ζώντας την καθημερινή εξέλιξη των υπηρεσιών μέσω του διαδικτύου, μπορούμε να κάνουμε έναν απολογισμό της όλης προσπάθειας, επισημαίνοντας τόσο τα οφέλη που αποκομίσαμε όσο και τις αδυναμίες, τα κενά και κάποια πράγματα που θα έπρεπε να γίνουν διαφορετικά.

Θεωρούμε θετικό το γεγονός πως για πρώτη φορά πραγματοποιήθηκε στο Αριστοτέλειο εκπαιδευση βιβλιοθηκάρων σε τόσο οργανωμένη βάση, σε τέτοια έκταση και με τόσο σημαντικό προϋπολογισμό.

Από συζητήσεις που έγιναν με συναδέλφους μετά την ολοκλήρωση των σεμιναρίων, βγάλαμε το συμπέρασμα ότι δημιουργήθηκε μια θετική στάση απέναντι στην επιμόρφωση και συνειδητοποιήθηκε από την πλειοψηφία των βιβλιοθηκάρων του Αριστοτελείου, το γεγονός ότι η τεχνολογία δεν αποτελεί πλέον επιλογή αλλά απαραίτητο στοιχείο της καθημερινής εργασίας μας.

Πιστεύουμε πως δόθηκε το έναυσμα για εκπαίδευση των χρηστών στις περιφερειακές βιβλιοθήκες και υπάρχουν πια κάποια εργαλεία που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το σκοπό αυτό (ήδη σε κάποιες βιβλιοθήκες γίνονται σεμινάρια για τη χρήση των συλλογών και των διαθέσιμων εργαλείων εντοπισμού πληροφοριών).

Στις αδυναμίες θα μπορούσαμε να αναφέρουμε την περιορισμένη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου για την εκπαίδευση του προσωπικού. Θα μπορούσαμε, για παράδειγμα, να έχουμε συγκεντρώσει όλες τις σημειώσεις που διανεμήθηκαν στα σεμινάρια σε μια ιστοσελίδα, όπου οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούσαν να ανατρέχουν όποτε χρειαζόνταν κάποια σχετική πληροφορία. Επίσης θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια ιστοσελίδα αποκλειστικά για το προσωπικό των βιβλιοθηκών, με συμβουλές και οδηγίες για την επίλυση συγκεκριμένων, καθημερινών προβλημάτων, η οποία θα ανανεωνόταν όποτε υπήρχαν νέα δεδομένα.

Όσο αφορά την εκπαίδευση των χρηστών, πρέπει να πούμε ότι οι συμμετέχοντες στα δώρα σεμινάρια ήταν ελάχιστοι σε σχέση με το συνολικό αριθμό των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας. Επίσης, οι τέσσερις μήνες κατά τους οποίους πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια ήταν μικρό χρονικό διάστημα και ήταν αρκετοί εκείνοι που δεν μπόρεσαν να τα παρακολουθήσουν. Και τέλος, σοβαρή αδυναμία θεωρούμε το γεγονός ότι δεν έγινε κανενός είδους αξιολόγηση της εκπαίδευσης των χρηστών και δεν υπάρχει δυνατότητα να παρακολουθήσουμε τη χρήση των tutorials.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Antony Betsy. The university of Virginia Library staff education and development program and vision for the library of tomorrow. *Education Libraries*, vol. 23, n. 2/3, p. 9-18.
- Houle, Cyril O. The role of CE in current professional development. *ALA Bulletin*, vol. 61, March 1967, p. 259-267.
- Tones, Noragh. *Continuing education for libraries*. Leeds: Leeds Polytechnic, School of Librarianship, 1977.
- Kigongo-Bukenya, I.M.N. New trends in library and information fields and the implications for continuing education. *Journal of Librarianship and Information Science*, vol. 31, n. 1, June 1999, p. 93-99.
- Μορελέλλη-Κακούρη, Μερσίνη. Νέο μοντέλο για την εκπαίδευση χρηστών στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Σε 6<sup>ο</sup> Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. *Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και η πρόκληση του εκσυγχρονισμού: πρακτικά*. Αθήνα: ΕΚΠΑ, 1998, σ. 102-120.
- Sonntag, Gabriela and Donna M. Ohr. The development of a lower-division, general education course-integrated information literacy program. *College and Research Libraries*, vol. 57, p. 331-338.